

תקון ארבעים ושלשה

ליל ב' בניסן

ע"י תיקון השכינה יינצל מב"י ממות

ולכל היד החזקה אליו ה' אמרין
דשמאלא. ולכל המורא הגדול אליו ה'
אמרין דימינא. ורזא דא ה"ה ה"ה, מזה
ומזה הם כתובים (שמות לב טו). ו"ו דא
שעורא דלוחות ששה טפחים, ברזא דא
לוחות האבן מסטרא דשם ב"ן יו"ד
ה"ה ו"ו ה"ה. יו"ד דא דיו, אש
שחורה על גבי אש לבנה. אש שחורה
דא פתר דאיהו אוכמא לגבי עלת כל
העלות. ועוד, אש שחורה פתר ודא
קמין. אש לבנה חכמה ודא פתח. ועוד, אותיות

ולכל היד החזקה אליו ה' אמרין
דשמאלא. ולכל המורא הגדול אליו ה'
אמרין דימינא. ורזא דא ה"ה ה"ה, מזה
ומזה הם כתובים (שמות לב טו). ו"ו דא
שעורא דלוחות ששה טפחים, ברזא דא
לוחות האבן מסטרא דשם ב"ן יו"ד
ה"ה ו"ו ה"ה. יו"ד דא דיו, אש
שחורה על גבי אש לבנה. אש שחורה
דא פתר דאיהו אוכמא לגבי עלת כל
העלות. ועוד, אש שחורה פתר ודא
קמין. אש לבנה חכמה ודא פתח. ועוד, אותיות

1. שבשם ב"ן, מילוי הה"ן: יוד, הה, וו, ה"ה.

2. וא"כ הם כפולים, כמו ה"ה ה"ה.

3. עי' נדרים לח ע"א; בבא בתרא יד, ע"א; אדיר במרום עמ'.

4. עי' זהר יתרו ח"ב, פד, ע"א: "א"ר יצחק אורייתא אתיהיבת באשא אוכמא על גבי אשא חורא לאכללא ימינא
בשמאלא"; שם משפטים קיד, ע"א; שם בהעלותך קנד, ע"ב: "ואשא אוכמא על גבי אשא חורא בתרי אשי
אשתכח אורייתא".

5. עי' ת"ז נו, צ, ע"ב: "וחורו ואוכמו, תרויהו אשתכחו מכתרא עלאה. אוכמו מלבר וחורו מלגו. ועליה אתמר
(איוב לז, כא) ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים. וכתוב אחר אומר (תהלים יח, ב) ישת חשך סתרו. והא
אוקמוהו חבריא. אוכמו נוקבא לחורו (נ"א אוכמא לנוקבא חורא לגברא). ואורייתא מתמן איהי חורו מלגאו
אוכמו מלבר"; תי' ע', קלה, ע"ב: "ועוד... כתר עילאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צח מצוחצח, איהו אוכס
קדם עילת כל העלות"

6. עי' ת"ז תי' ע', קסט, ע"ב.

אתון אתקריאן מגו ספר, ודא שכינתא
דאיהי ספר, ודא ספר תורה.

נקראות מתוך ספר, וזו השכינה שהיא
ספר, וזה ספר תורה.

והא מטטרו"ן שרא רבא אתי פתח
ואמר, ר' ר' פתיב לפני שמש ינון שמו
(תהלים עב יז). הקא רזא עלאה. תא חזי
ה' אור אנון לקבליהו ה' חשך. דא ידא
ימינא ודא שמאלא. בדין ותרם פראים
קרני (תהלים צב יא). מתמן ולהלאה יהי
אור ויהי אור (בראשית א ג). ביהוא
זמנא שירו לה' שיר חדש פי נפלאות
עשה (תהלים צח א) דא נהירו דחקמה
סתימא בכ"ב אתון, דאתמר בהו ב"ך
יברך ישראל לאמר ישמך אלהים
באפרים וכמנשה (בראשית מח כ). אכל
נפלאות, נ' פלאות. ורזא ינון שמו אלן
דגים דימא דלית עינא בישא שליט
בהו, ורזא דא עינא פקיקא. דבאתר
דעינא דא אשגח לית עינא בישא שריא
תמן. ביהוא זמנא הושיעה לו ימינו
וזרוע קדשו (תהלים צח א) דא משיח בן

והנה מטטרו"ן השר הגדול בא,
פתח ואמר, רבי רבי, כתוב: לפני שמש
ינון שמו (תהלים עב יז). כאן יש סוד עליון.
בא וראה, חמשה אור הם [המזכרים
בתחלת פרשת בראשית], כנגדם [יש]
חמשה חשך. וזה [ה' אור] יד ימין, וזו [ה'
חשך] יד שמאל. אז: ותרם פראים קרני
(תהלים צב יא). משם ולהלאה [לעתיד
לכוא]: יהי אור ויהי אור* (בראשית א, ג).
על אותו זמן [כתוב]: שירו ליהוה שיר
חדש פי נפלאות עשה (תהלים צח, א). זה
אור של חכמה סתימא בכ"ב אותיות,
שנאמר עליהן: ב"ך יברך ישראל לאמר
ישמך אלהים באפרים וכמנשה (בראשית
מח, כ). אכל נפלאות - נ' פלאות. וסוד:
ינון שמו (תהלים עב יז) - אלו דגים שבים¹⁰
[התרגום של דגים הוא נוני], שאין עין
רעה שולטת בהם, וזה סוד עין פקוחה [זו
עין של אריך אנפין].¹¹ שבמקום שעין זו

7. עי' זהר יתרו ח"ב, ע, ע"א.

8. יהי אור (בימין) ויהי אור (בשמאל). בימין ובשמאל יהיה אור.

9. עי' זהר סוף ח"א סי' כה, יג, ע"ב; השמטות הזהר רסא, ע"ב: "בג"כ נפלאות - נ' פלאות, חמשים פלאות דהא
נ' תרעין דבינה פתח קב"ה לאפקין לו מתמן [ממצרים]."; עי' לעיל תי' יח; תי' מ; אוצרות רמח"ל עמ' עה:
"נגד כל עמך אעשה נפלאות - הנפלאות הם בסוד נ' שערי בינה - נ' פלאות"; תקט"ו ת' קנג: "ובשעה שיתגלה
א' על מלך המשיח, מיד יצא משם בכמה פלאות, שנאמר בהם: מאת ה' היתה זאת, היא נפלאות בעינינו, מיד
ה' בעוז ישמח מלך, וזאת א' שהיא עוז". אולם צריך לאמר שפלאות זה סוד הכתר - א', עי' אוצרות רמח"ל
קעב: "פלאות עדותיך - ידוע כי התורה שרשה בח"ס, ונקראת פלאות לפי שהיא בא"א - פלא עילאה".

10. נ' פלאות - נ' רמז לינון: י - נון, דג בארמית זה נון, דג - יש לו עינא פקיקא, וגם הדג הוא רמז לצדיק, עיין
הערה הבאה.

11. עי' אדרא רבא ח"ג קכט, ע"ב; אדיר במרום עמ' ס: "והפרי ינתן בעין טובה שהיא בכח הארת עינא פקיקא
ועל כן שום עין הרע לא ישלט עליה", ועוד שם: "הדגים הם הרמז שבו נרמז עינא פקיקא" - כמו שאצל הדג

מְשִׁיחָה, אֵין עֵין רְעָה שׁוֹלֶמֶת שָׁם.¹²
בְּאוֹתוֹ זְמַן: הוֹשִׁיעָה לֹא יָמִינוּ וּזְרוּעַ קָדְשׁוֹ
(תְּהִלִּים צח, שָׁם), [יָמִינוּ] זֶה מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד,
[וּזְרוּעַ] - מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וּבִשְׁעָה
שֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּאַחֶר, יָמִין שׁוֹלֵמִי,¹³ וּמְשִׁיחַ בֶּן
יוֹסֵף נָצַל מִמּוֹת. וְזֶה סוּד, דְּגִים שְׂבָמִים.
שְׁלֵמֻטָּה [בְּעֵינִים שֶׁל ז'א] נִרְאוֹת [אוֹתָן]
הַדְּמוּעוֹת. וּמָתִי? אֵלָּא בְּזִמְנָן שֶׁהִלֵּב
מִתְעַצֵּב. וְזֶה סוּד: וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ
(בְּרֵאשִׁית ו, 1), שֶׁהָרִי לִלְבַּב מְגִיעִים הַדְּבָרִים.
מָהוּ וַיִּתְעַצֵּב? אֵלָּא בְּגִלָּל עֲצָבוֹן שֶׁל אָדָם.
וּבְזִמְנָן שֶׁהִלֵּב הָיָה מִתְעַצֵּב, אִשׁ נִדְלָקָת
שָׁם, וְעוֹלָה לְעֵינִים. אִזּוֹ הַעֵינִים
מִתְלַחֲמוֹת, וּדְמוּעוֹת נִשְׁפָּכוֹת לַחֲוִין, וְאֵלּוּ
מִיָּם מָרִים (ע"פ שְׁמוֹת, טו, כג). אֲבָל לְמַעַלָּה
יֵשׁ מִיָּם עֲלִיּוֹנִים מְתוּקִים וּמְבַשְּׂמִים,
שְׁנִמְשָׁכִים מְאוּתָה חֲכָמָה סְתִימָה.
וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב: רַחֲצוֹת בְּחִלְבִּי יִשְׁבּוֹת עַל
מְלֹאֶת (שִׁיר ה, יב).¹⁴ וְזֶה סוּד דְּגִים שְׂבָמִים.
וַיִּוֹסֵף, נֶאֱמָר עָלָיו: בֶּן פֶּרֶת עָלִי עֵין
(בְּרֵאשִׁית מט, כב), וְזֶה מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף
[שְׁצָרִיד] לְהַצִּילוֹ מִמּוֹת [עַל יְדֵי] הָאוֹר
שֶׁל הָעֵין הַעֲלִינָה הַחַיָּא [שֶׁל אֲרִיד].

דָּוִד וּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. דְּבִשְׁעָתָא
דְּאַתְחַבְּרָן בְּחָדָא, יָמִינָא שְׁלִיט וּמְשִׁיחַ
בֶּן יוֹסֵף אֲשֶׁתְּזִיב מִמּוֹתָא. וְרָזָא דָּא דְּגִים
שְׂבָמִים. דְּלִתְתָּא אֲתַחֲזִין אֲנָוִין דְּמַעִין.
בְּאֵן זְמַנָּא? אֵלָּא בְּזִמְנָא דְּלִבָּא אֲתַעֲצִיב.
וְרָזָא דָּא וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ (בְּרֵאשִׁית ו, 1)
דְּהָא לְלִבָּא מְטָאן מְלִין. מָאִי וַיִּתְעַצֵּב?
אֵלָּא בְּגִין עֲצָבוֹן דְּאָדָם. וּבְזִמְנָא דְּלִבָּא
דָּא אֲתַעֲצִיב, נוֹרָא דְּלִיק תִּמְנָן וְסִלִּיק
לְעֵינִין. כְּדִין עֵינִין אֲתַלְהִיטוּ וּדְמַעִין
אֲשֶׁתְּפָכֶן לְבָר, וְאֵלִין מִיָּם מָרִים. אֲבָל
לְעֵלָּא אֵית מִין עֲלָאִין מְתִיקִין וּבְסִימִין
דְּנִגְדִין מַהֲהִיא חֲכָמָה סְתִימָאָה. בְּהוּ
כְּתִיב רַחֲצוֹת בְּחִלְבִּי יִשְׁבּוֹת עַל מְלֹאֶת
(שִׁיר ה, יב). וְרָזָא דָּא דְּגִים שְׂבָמִים. וַיִּוֹסֵף
אֲתַמָּר בְּה בֶּן פֶּרֶת עָלִי עֵין (בְּרֵאשִׁית מט
כב) וְדָא מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף לְאַשְׁתְּזָבָא
מִמּוֹתָא בְּנִהִירוֹ דְּהִהוּא עֵינָא עֲלָאָה.

אין סתימת עינים כך באריך, כתוב: לא ינום ולא ישן, שם עמ' רפה: "אבל באריך לא נמצא כיסוי כלל... ובאמת משם יוצאים הדגים, שסודם בסוד היסוד העומד תמיד בתוך המים, שהוא היסוד בזמן הזוג. והוא סוד יוסף, שנאמר בו: בן פורת יוסף בן פורת עלי עין - שנפקח עליו העין העליון". עי' שם עמ' של: "זה פשוט כי עיני הא"א הם עין אחד לבד. ובאומרו: עין ה' אל יראיו - נדע שהוא עין הא"א, וזהו: בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. משמע שהוא עין העליון", עי' שם עמ' שכז: "ולכן כללות תיקון העין הזה אקרי עינא פקחא. כי כוח תיקונה להיות תמיד פקוחה לתיקון הכיסויים הסתומים למטה (בד"א)... אבל א"א להיות נשגב ומרום מן המעשה התחתונים, על כן לא תגיע אליו הסתימה, בסוד, העליון, ועינו אל יראיו". עי' לקמן תיקון מ"ד, הערה 31; תקט"ו, ת' קמא.

12. עיי"ש קל, ע"א.

13. עי' זהר פקודי ח"ב, רכה, ע"א.

14. עי' אדרא רבא ח"ג, קלו, ע"ב.

וְאִי תִימָא מַאי לְפָנֵי שְׁמִשׁ? אֶלָּא דָּא
מִשָּׁה דְּאִתְמַר בֵּיהּ פָּנֵי מִשָּׁה כְּפָנֵי
חֲמָה (כ"ב עה.). רָזָא דְּמִזְלָה זְכָר
וְנִקְבָּה בְּרָאם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם
בְּיוֹם הַבְּרָאָם (שם ה ב.). וְרָזָא דָּא י' ¹⁵
פְּשׁוּטָה, דְּכָר וְנוֹקְבָא מְסֻטָּרָא דִּיא"א,
לְאִתְקִימָא כִּלְא בִּיחֻדָּא חֲדָא לְעִלְמִין.
וְדָא תְּקוּנָא דִּיתְתִּקֵּן בְּזִמְנָא דְּמִלְכָּא
מְשִׁיחָא. אָבֵל לְבַתָּר כִּי מַאִישׁ לְקַחָהּ
זֹאת (שם ב כז.). כְּדִין אִתְמַר בֵּיהּ פִּלַּת
מִשָּׁה (ע"פ במדבר ז א) דְּאִתְּתִית
לְזִמְנִין. וּבֵיהּ וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה (שמות
כה ב) לְאִתְדָּרָא לֵיהּ לְבַעֲלָהּ, דְּאִתְמַר
בֵּיהּ בַּעַל אֲבִדָּה מְחֻזָּר עַל אֲבִדָּתוֹ
(קידושין ב:). בְּגִין כֹּךְ לְפָנֵי שְׁמִשׁ
יִנּוֹן שְׁמוֹ, דְּתְקוּנָא דְּמְשִׁיחָא אֲזִדְמִין
בְּקִדְמִיתָא. וְכִלְא בְּרָזָא דְנ', נ'
פְּלָאוֹת.

וְאִם תֵּאמַר, מַחוּ: לְפָנֵי שְׁמִשׁ [יִנּוֹן
שְׁמוֹ]? (תְּהִלִּים עב,ז) זֶה מִשָּׁה, שְׁנַאֲמַר
בוֹ: פָּנֵי מִשָּׁה כְּפָנֵי חֲמָה (כְּבֹא בְּתֵרָא
עה,א). סוּד הַדְּבָר: זְכָר וְנִקְבָּה בְּרָאם
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם
(שם ה,ב). וְזֶה סוּד י' פְּשׁוּטָה, זְכָר
וְנִקְבָּה¹⁵ מִצַּד שֶׁל אֲרִיךְ אֲנָפִין,¹⁶
שְׂתִיקִימוּ הַכֹּל בִּיחֻד אֶחָד לְעוֹלָם. וְזֶה
תְּקוּן שְׂתִיקוֹן בְּזִמְנָא שֶׁל מִלְכָּה הַמְּשִׁיחָה
[שְׂתִיקוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַשְׂכִּינָה
בְּאַחֲד]. אָבֵל אַחֵר כֹּךְ: כִּי מַאִישׁ לְקַחָהּ
זֹאת (שם ב,כז). אִזּוּ נִאֲמַר בֵּיהּ
[בְּשְׂכִינָה]¹⁷: פִּלַּת מִשָּׁה (ע"פ בְּמִדְבָּר
ז,א), [כְּבִלְחָה] שְׂבָאָה לְפַעֲמִים. וְעָלֶיהָ
[הַשְׂכִּינָה]¹⁸ [כְּתוּב]: וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה
(שְׁמוֹת כה,ב), לְהַחֲזִיר אוֹתָהּ לְבַעֲלָהּ,
שְׁנַאֲמַר עָלֶיהָ [עַל הַכְּלָה]: בַּעַל אֲבִדָּה
מְחֻזָּר עַל אֲבִדָּתוֹ (קִדּוּשִׁין ב,ב). לְפִיכָךְ
[כְּתוּב]: לְפָנֵי שְׁמִשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ, שְׂתִיקוֹן
שֶׁל הַמְּשִׁיחָה נֹעֵד בְּהַתְחַלָּה [כְּבֹר בְּזִמְנָא
מִשָּׁה, שְׁהוּא הַשְׂמִשׁ]. וְהַכֹּל בְּסוּד שֶׁל
נ', נ' פְּלָאוֹת.

15. עי' זהר בהעלותך ח"ג, קנה, ע"א, ולעיל תי' יז.

16. בפרצוף אריך אנפין נמצאים ביחד זכר ונקבה כאחד, עי' קל"ח פתח עג, עמ' רנ; פתח עה, עמ' רנב.

17. עי' זהר שמות ח"ב, ה, ע"ב; שם קמ, ע"ב; קמה, ע"ב; ויקהל ד, ע"ב; נשא קמח, ע"א; רכו, ע"ב; תי"ז, תי"ב, כז, ע"א; מושג הזה "כלת משה" מובא כמה פעמים בכתבי רמח"ל ועינינו מבואר בסוד המרכבה דמות האדם והיחוד, גנוי רמח"ל, עמ' רסג-רסד: "ובסוד זה יש ג' נוקבין, דהיינו שכינה, שהיא מלכות שבמאורות, כנסת ישראל, שהיא כללות הנפרדים שנקשרים בה, ועמה מזדווגים הזכר, דהיינו המאורות: ואמנם עוד בחינה שלישית יש, ונקרא, "כלת משה", והוא התפשטות מן השכינה עצמה, והיא עשויה להזדווג בה הנשמות, שהם נעשים זכרים לגבה. ובכנסת ישראל נכללין כל ישראל בדוד; ולצורך כלת משה נכללים כל ישראל במשה, והוא מזדווג עמה, וחס' הג' נשים שהזכירו בספר התיקונים".

18. עי' זהר תרומה קלה רע"א; קרח קעט, ע"א: "ואייה שכינתא מסטר דימינא דאיהו חסד תרומה גדולה לכהן"; עקב רעב, ע"א.

בְּהוּא זְמַנָּא (תהלים כ ב) יַעֲנֶה ה' בְּיוֹם צָרָה (תהלים כב), לְהַצִּיל מוֹשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף מִמּוֹת. יִשְׁלַח עֲזָרָה מִקֹּדֶשׁ - זוּ הַשְׂכִּינָה [שְׁנִינְיָא עֲזָרָה] ¹⁹ שְׁעוּלָה לְהָבִיא לוֹ חַיִּים מִלְּמַעְלָה, מִצָּדָה שֶׁל הַחַיִּים הַעֲלִיּוֹנִים, ²⁰ [וְזֶה] סוֹד קֹדֶשׁ [חֲכָמָה - אֲבָא] ²¹ וְכָל הַתְּקוּן נִמְשָׁךְ לְפִי הַמְּדֻרְגּוֹת. לְפִיכָד: וּמִצִּיּוֹן יִסְעֶדֶךָ, [צִיּוֹן] - זֶה מוֹשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, ²² אִזּוּ יִזְכֹּר כָּל מְנַחֲתָךְ - [יִזְכֹּר - זָכַר] לְתַנּוּן זָמְכָה בְּזָכַר, וּבִזְמַת יִצְחָל. וְעוֹלָתְךָ - זוּ הַשְׂכִּינָה שְׁעוּלָה מְגֻלּוֹת. יִדְשְׁנָה - בְּחֻמְשָׁה אֲזַר שֶׁל הַיָּמִין. אִזּוּ: גְּרָנְגָה בִּישׁוּעָתְךָ - בְּשִׁמְחָה שְׁלֵמָה, וְלֹא בְּבִכְיָה. בְּגִלְל: עֲתָה יִדְעִיתִי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מוֹשִׁיחוֹ [מוֹשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף]. וּבִמְתַּן תּוֹרָה [נִאֲמַר] לְחַת הָאֶבֶן (שְׁמוֹת כד, יב), ה"ה [חֲמֹשׁ דְּבָרוֹת וְחֲמֹשׁ דְּבָרוֹת] - יָמִין וְשְׂמֹאל כְּאַחֵד. וְלַעֲתִיד לְבֹא [כְּתוּב]: אֶבֶן מֵאִסּוֹ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה (תהלים קיח, כב-כג): [אֶבֶן] זֶה סוֹד שֵׁם [ב"ן, וְדָא, יָמִין וְשְׂמֹאל כְּאַחֵד. אִזּוּ: הִיא נִפְלְאוֹת בְּעִינֵינוּ (שֵׁם), בְּגִלְל נ' פְּלֹאוֹת [אִימָא] ²³ שֵׁשׁ עוֹלָה [הַשְׂכִּינָה] וּמְבִיאָה חַיִּים לְמִטָּה, כְּמוֹ שְׁנִינְיָא.

בְּהוּא זְמַנָּא (תהלים כ ב) יַעֲנֶה ה' בְּיוֹם צָרָה לְשִׁינְיָא מוֹשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף מִמּוֹתָא. יִשְׁלַח עֲזָרָה מִקֹּדֶשׁ דָּא שְׂכִינְיָא דְסִלְקַת לְאִיתְּנָה לֵה חַיִּים מִלְּעֵלָא מְסֻטְרָא דְחַיִּי עֲלָא, וְרָזָא קֹדֶשׁ. וְכָלָא בְּתַקוּנָא לְפּוֹם דְּרָגִין אֲתַמְשֵׁךְ. בְּגִין כָּךְ וּמִצִּיּוֹן יִסְעֶדֶךָ דָּא צָדִיק מוֹשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. כְּדִין יִזְכֹּר כָּל מְנַחֲתָךְ לְאִתְּמַקְנָא נִיקְבָא בְּדִכּוּרָא וּבְהָאִי יִשְׁתַּזִּיב. וְעוֹלָתְךָ דָּא שְׂכִינְיָא דְסִלְקַת מְגֻלּוֹתָא. יִדְשְׁנָה בְּה' אֲזַר דִּימִינָא. כְּדִין גְּרָנְגָה בִּישׁוּעָתְךָ בְּחֻדּוֹתָא שְׁלִים וְלֹא בְּבִכְיָה. בְּגִין עֲתָה יִדְעִיתִי כִּי הוֹשִׁיעַ ה' מוֹשִׁיחוֹ. וּבִמְתַּן תּוֹרָה לְחַת הָאֶבֶן (שְׁמוֹת כד, יב) ה"ה יָמִינָא וְשְׂמֹאלָא כְּאַחֵד. וְלִזְמַנָּא דְאֲתִי (תהלים קיח כב-כג) אֶבֶן מֵאִסּוֹ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה, ב"ן וְדָא, יָמִינָא וְשְׂמֹאלָא כְּאַחֵד. כְּדִין הִיא נִפְלְאוֹת בְּעִינֵינוּ, בְּגִין נ' פְּלֹאוֹת, דְּתַמְנָן סִלְקַת וְאִיתְּנָת חַיִּי לְתַתָּא כְּמָה דְאֲתַמְר.

וְהָא אֲבִרְהָם סָבָא חֲסִידָא אֲתִי פִתַּח וְאָמַר, ר' ר' וְלָכַל הִיד הַחֲזָקָה:

וְהָא אֲבִרְהָם סָבָא חֲסִידָא אֲתִי פִתַּח וְאָמַר, ר' ר' וְלָכַל הִיד הַחֲזָקָה:

19. זהר פנחס רכג, ע"א; ת"ז תי' ע, קלד, ע"א: "עזר - דא שכינתא, עלה אתמר: מצא אשה מצא טוב".

20. עי' בת"ז תי' כב, סז, ע"ב.

21. עי' זהר בא ח"ג, מג, רע"ב; קה"צ, גנזי רמח"ל עמ' קטו: "וקדש הוא חכמה"; תקט"ו תי' קיב; ת' קסא, ת' שעז; לעיל תי' ע: "קדש ודאי מסטרא דחכמה"; ת"ז תי' יב, כז, ע"א.

22. ציון בגימטריה קנ"ו כמו יוסף; עי' תנחומא ויגש פ"י: "כל הצרות שאירע ליוסף אירע לציון"; ילקוט שמעוני מלאכי פ"ג, ס' תקפט.

23. ע' זהר סוף ח"א, ס' כה, יג, ע"ב; הערה 9 בתיקון זה.